

Abonnement pour un an

350 Piastres .

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIII ème ANNÉE

1 Juillet 1928 No. 255

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحتی مجموعہ

بوتمان : سنہ لکی [24 نسخہ]

تورکیا ایچون 2 بچق، خار ج ایچون
آبچق، اعلا کاغذ لیسی 5 لیرادر.

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ثہوی »

تلفون : استانبول 865

یکرمی اوچنچی سنہ

نومرو 255 - 1 تموز 1928

ایدن بر فلسفه‌یه محتاجدرلر . پراغماتیزم کافی دکلدر .
چونکه پراغماتیزم حیاتک غایه‌لرینک عملده اولدیفی قبول ایدر
حالبوکه بو غایه‌لر دائماً شاعرلر ، پیغمبرلر ،
دراماتیسترلر ، فیلسوفلر ، تفرس و وجد صاحب‌لری طرفندن
تحریر و افاده اولونماق ایجاب ایدر . متفکر آدم‌لر اولمادیقجه
فعل واجرا آدم‌لری ملی حیاتی محکم بر صورتده تأسیس
ایده‌مز و کذاک فعل واجرا آدم‌لری ده اولمادیقجه

متفکر آدم‌لر بر شی یا پامازلر . هر ایکی خدمت بری
برینه صیق بر صورتده باغلی اولماق‌سزین بو ایکی افعوله
Fonction سر بسته‌جه انکشاف ایتمه‌لیدر . فلسفه‌نک خدمتی .
بو ایکی افعوله‌نک نتیجه‌لرینی حیاتی و عملی بر وحدتده
یرلشدیرمکدر . و آنجاق بویله بر فلسفه‌نک سایه‌سنده درکه
بر ملت اجتماعی نقطه‌نظر دن یکی شکل‌لره ، اسکی شکل‌لردن ،
موفقیتله کچه‌بیایر .

Prof. W.E. Hocking

معری (ابوالعلاء)

رسالة الففران (الهمی قومه‌دیا)

— 4 —

اهلی ! یره طوغری باقیکنز ، محمدک قیزی فاطمه کچیرا دییه
باغیردی .

ابو طالب خاندانندن اصلا شراب ایچمه‌ین ، سیئه ارتکاب
ایتمه‌ین ارکک ، قادین برچوق خلق یولده طویلانش ایدی .
فاطمه اونلری کورنجه صورتدی :

— نه‌دن بر آراده بویله طویلانمشکنز ؟ بر دییه جک‌کزمی وار ؟

— اللهه حمد اولسون ، اینی بر حالده‌یز . جنت خلقنک
هده‌لرله متعم اولقده‌یز . لکن سبق ایدن حکم (کله) دن
طولانی بوراده محبوس بر حالده بولنقده‌یز . میقاتدن (زمان
موعودندن) اول عجله ایدوب جنته کیرمک ایسته‌میورز .
آیت کریمه ده « بزدن کندیلرینه ایلیک سبق ایدنلر اوندن
(جهنمدن) اوزاقلاشدیرلمشاردر . فیصیل‌یسنی ایشیتمز لر .
کوکلری نه آرزو ایدر ایسه اونکله ابدی اوله‌رق متعمدرلر .
بیوک قورقو وتلاش اونلری محزون ایتمز . ملکر ایشته وعد
اولندیگن کون بودر مؤده‌سیله اونلری قارشیلار لر » وارد
اولدیفی اوزره اطمشان و امنیت ایله وقت کچیرمکده‌یز .

حضرت حسینک اوغلی علی وعلینک اوغللری محمد وزید
وصالحای ابراردن ده برچوق ذوات بونلرک آراسنده ایدی .
(فاطمه) ایله برابر عین شرف و جلالنده بر قادین ده
واردی . بو قادین حضرت خدیجه ایدی . اونک اطرافنده
نوردن آتله پینمش بر قاچ کنج بولونیور ایدی که بونلرده
پیغمبرک اوغللری عبدالله ، قاسم ، طیب ، طاهر و ابراهیم ایدیلر .
جماعت فاطمه‌یه یافلاشه‌رق :

— بو آدم ، ولیرمزدن بر ولیدر . توبه‌سی قبول اولنمشدر .
جنته کیره‌جکده شبهه یوقدر . موفق هول‌انکیز احوالی

(حوض)ه ورود

او دقیقه‌ده کوزومک اوکنده کورون حوضه قوشدم .
پک بیوک مشکلات ایله اوکا واردم . اوندن بر قاچ یودوم
ایچدم . او آندن سوکره آرتق بکا صوسزلق عارض اوله‌مازدی .
اطرافه باقدم . کافرلر و کنه‌هاکلرلر هر طرفدن حوضه طوغری
ککک ایچون چابالا یورلردی . زبانیلر آتش صاحبان دکنکر ایله
اونلری اورایه یافلاشمقن منع ایدیورلردی ! کافرلر یوزلری
ویا لاری یاندیفی حالده آه وواویلارلر قویاره‌رق دونیورلر ایدی !

فاطمه ایله محاوره

پیغمبرک خاندانی ارکاننه التجایی دوشوندم . اونلرک یانه
کیتدم :

— او بر دنیا‌ده بر کتاب یازوب پتیردکجه صوکنه
« پیغمبرلرک خاتمه‌سی اولان محمداندمنه وکزیده خاندانی ارکاننه
اللهک صلات و نعمتی اولسون » دییه یازاردم . بو بنم ایچون
بر حرمت و وسیله تشکیل ایدر ، دیدم .
— سنک ایچون نه یاپالم ؟ دیدیلر .

— حضرت فاطمه برچوق زمان اول جنته کیره‌ش ایدی .
دنیا ساعتلرندن هر یکری درت ساعته مساوی بر زمانده
چیقور ، محاکمه و حسابا شاهد صقتیله طوران باباسنه سلام
ویردکن صوکره تکرار جنتده کی اسکی یرینه دونیور . عادی
اوزره پیقدیفی زمان هپ بردن اوکا بنم ایچون رجاده بولونکنز .
بلکه بنم ایچون باباسنه رجاده بولونور ، دیدم .
وقتا که اونک چیقه‌جفی زمان کلدی هاتف « ای موفق

چکمه يه رڼک برآن اول جنته کړه بيلمک ايجون توسط کړی رجا ايمته مزی ايسته دی ، ديدلر .
فاطمه قارده شي ابراهيمه :
— بو آدمی برابر آل ، ديدی .
ابراهيم بکا خطاباً : اوزنکيمه ياپيش .
هان اوزنکيسنه آصيلدم . آتار او محشر اعظمده خلقي ياره رق يورومکه باشلاديلر . ازدحامدن کچمک امکاني قالانجه هواده اوچديلر . اوزنکيه بوتون قوتم ايله طوتونمشدم .

پيغمبرک حضورنده

فاطمه حضرت محمدک ياننده طوردي . محمد «بويابانجي آدم کيمدر ؟» ديهه صوردي . فاطمه «بوذات ايجون فلان وفلان التماسده بولونديلر» ديهه رڼک بعض ائمه طاهريني ذکر ايتدی . محمد «پکي ، اعمالی آرياهلم» ديدی . اعمالک دفتريني آراتدی . ديوان اعظمده در ، توبه ايله نهايتدمشدر « ديدلر . محمد بنم ايجون شفاعتده بولوندي . کيرمه مه مساعده ايدلدي .

صراطدن کچمک

خلقدن قورتولونجه «ايسته بوصراطدر . اوزرندن کچ » ديدلر . صراطي بوم بوش کوردم . باننده کيمسه يوقدی . کنديمی صينادم . کچمک ايجون کنديمه قدرت بولامادم . (فاطمه) بو حالي کورونجه جاريه لرندن برينه « بو آدمی کچر ! » ديدی . جاريه بنی صراط اوزرندن کچيرمک ايسته دی . فقط بن صاغه ، صوله اكيلور ، موازنهی طوته مابوردم . دايانه مادم جاريه يه :
— قوزوم ! ديدم ، بنی صاغ ، سلامت کچيرمک ايستر ايسه ک او بر دنياده شاعرك :

« خانجمن ! سکا مشكلات موجب اوليور ايسه بنی صيرنک اوزرينه آل ، کوتور » [ست ان اعيالك امری فاجلمنی زقونه] ديدیکی کي بنی (زقونه) شکننده صيرتکه آله رق کوتور .
جاريه زقونه نديمک اولديغی بيلم ديدی . درحال بنی صيرته آلدی . شمشک سرعتيله او هول انکيز کچيددن کچيردی صراطدن کچد کدن صوکره فاطمه :
— سکا بو جاريه يی هبه ايدیورز . آل . جنتده سکا خدمت ايتسين ، ديدی .

رضوان ايله محاوره

جنتک قابوسنه وارنجه (رضوان) بدنن مرور تذکره سی صوردي . يوقدر ديدم . (رضوان) :
— مرور تذکره سی اولدن کيرمک قابل دکلدرد ، ديدی . (رضوان) ک بو منعه قارشى نه ياپاجغمی شاشيردم قالم . جنت قابوسنک ايجری طرفنده برسکود آغاجی واردی :
— افندم ! ديدم . بکا بو سکود آغاجندن بر يابراق ويریکز . موقفه دونهيم . اونکله بر مرور تذکره سی آليم .

رضوان : — علی الاعلی تقدس و تبارکدن اذن آلمدن جنتدن هيچ برشی چيقارامام ، ديدی .
حیرتمدن بسبتون آليقلاشدم . واوکا شويله بر مقابله ده بولتمقدن کنديمی آله مادم :
— انالله وانا اليه راجعون ! بو نه شدت وامساک ! امير (ابوالمرجی) نک سنک کي بر خزينه داری اولسه ايدی اونک احسانندن نه بنم ، نه ده ديکر لرلرنيک برپاره آلاماره امکان بولنه ميه جقدی .

ابن القارحک جنته دخولی

پيغمبرک و غلی ابراهيم (رضوان) طرفندن ممانته اوغرا ديفعی ، کنديسني تعقيب ايدمه مدیکمی کورنجه هان يانمه دوندی . قولدن طوتدی . بنی جنتک ايجنه آتدی . دنيا آيلرندن آلی آی زحت ومشقت چکد کدن صوکره موققدن آنيق بوصورته قورتوله بيلدم .

حسان بن ثابت

شيخ (ابن القارح) محشرده باشيندن کچن احوالی حکايه ايتد کدن صوکره ديکر موضوعلر حقنده رفيق ليله تکرار صيته قوبولور . او ائنده پيغمبرک شاعری ، عصرينک داهيسی (حسان بن ثابت) اورادن کچر . جماعت بو بيوک شاعری بيوک بر ممنونيله قارشيلارلر :
— صفا کلدک ! ديرلر ، بزمله برساعت قدر صحبت ايتک ايسته مز ميسک ؟

(حسان) اوطورور . آرالرنده طاتلی بر صحبت باشلار . جماعتدن بری حسانک بر قادينک آغز صوينک توصيفي حقنده اولان درت بيتی ذکر ايدر :
— حسان ! دير ، پيغمبرک مدحنه دائر اولان برقصيده ده بويله شيلر سويله مکدن اوتانغدی ؟
(حسان) معارضنه سرت سرت باقه رق :

— افندی ! دير ، ظن ايتديک کز کي دکلدرد . پيغمبر پک چوق عقلی ومسامحه کار بر ذات ايدی . بونکله برابر فنا برشی سويله مامشدم . قصيده ده شراب ايجديکمی ، پيغمبرک يساق ايتديکي شيلری ياپديغی ذکر ايتامشدم . بر قادينک آغز صوينک شيرينلکني توصيف ايله مشدم . بلکه اوقادين زوجهم ايدی ، بلکه ده خيالاً اويله بر تصور ذهنمن کچمش ايدی . بوندن نه چيقار ؟ (اعشى) اشعارنده بونجه لابليلکلر ارتکاب ايتمش ايکن ينه پيغمبر اولنک حقنده شفاعت ايتدی . دنياده پيغمبردن ده ساهتکار برانسان يوقدی : افتزاده بولوندم . بکا دايق آتد بردی . زوجه سی (ماريه) نک همشيره سنی بکاهيه ايتدی . اوندن اوغلم (عبدالرحمن) دوغدی . زوجهم اولنک اوغلی (ابراهيم) ک تيزه سيدر .

شيخ (ابن القارح) ک خاطر بنه حسانه سويلنه جک بعض شيلر کابر . مناسبت آلاماز وخطابه حرمتمسزک اولور مطالعه سيله اولنری ذکر ايتمکدن واز کچر .

قیس کورلری

شیخ (ابن الفارح) جنت باغچه لرنده دولاشیر ایکن
دیشی دوه لره بینمش غایت کوزل کوزلی بش کشی به راست
کله رک دیر که :

— اللهک سزه بخش ایتدیکی نعم وسعادت مخلص اولسون!
جنت خلقی آراسنده سز ککندن دها کوزل کوزلی کیمسه کورمدم.
شتر سوارلر جواب ویریرلر :

— بز قیس قبیله سنک بر کوزلی اوله رق یتیشن مشهور
بش شاعری یز : تیم، عمرو، شامخ، راعی الابل وحید .

[دوام ایدیله جک]

زکی مغاضن

برفیلسوفک شعرلری

نوط

« مع هذا ، قولله ژدن چیقدیغ صیره ده وداها چوق اول بیده
حساب سز نظم لری یازمش اولدیغی دوشوندیگم وقت نه قدار متحسس
اولورم » Critique philosophique ! مجموعه سنده
Vers d'un philosophe وRenouvier ی ثنا کارانه
موضوع بحث ایتدی . اک زیاده بکندیکی پارچه لر ایچنده
Luxe و Au reflet du foyer منظومه لری بولونیوردی .
او زمان Philosophische Monatshefte
مجموعه سنی اداره ایدن Schaarsmidt کنج فیلسوف شاعره
هیجانی افاده ایتدی . بیوک شعرک فارقه لرندن بری اولاراق ،
شاعرک لسانیه اسیتی اولمیان اجنبی ایچون کوزلکنی ضایع
ایتمه سنی دفته عرض ایدیوردی [*] بوند باشقا ایده آلیست
فیلسوف Guyau ، Schaarsmidt به قارشی ، شونی ادعا
ایدیوردی ، که فکر La pensée ، اوقیانوس حفته کی
منظومه سنده دینلاییکی کبی ، بر نورانیت چیچکی ، صاغر
دالقه لرک خفیف کویوک دکلدر ، بلکه دنیا ده بر قیمتی
و بر تأثیری وارددر . عینی منقد از جمله Analyse spectrale
حفته کی شعره مفتون اولشدی ، بو منظومه ناک فلسفی فکرلری
کک Guyau ناک ، کک Schaarsmidt کک هنوز معلومی
اولمیان Nietzsche ناک میشری اولیوردی . F.Brumetiere
ایسه Revue des Deux - Mondes ، Guyau ناک
بحر سفید Méditerranée و منبع Source اوزه رینه
شعرلری درج ایتدی .

[*] بوجهل در ، که بر « فیلسوفک شعرلری » Peter Gast
طرقندن آلاجه به ترجمه ایدیلش و آلاجه به ترجمه سی دخی اصلی
قادر مرغوب بولونمشدر .

مع مافیه اوراده حاضر بولونانلردن بری کندینی ضبط
ایده میهرک پیغمبرک شاعرینه :

— حسان ! دیر ، او بر دنیا ده هر کسجه معروف اولان
قورقاق طبعکی حالا محافظه ایدیورمیسک ؟

(حسان) بردن بره کندیسنه توجیه اولنان بوسواله قیزار :
— بو سوزلری بکای سوله یورسک ؟ قوم عربلرک اک
شجاعتلیسیدرلر . پیغمبری - دشمنلریله حرب ایتک اوزره -
حمایه ایتدیلر [حسان انصاردن ایدی] و عربلرک عداوته
معروض اولفدن قورقادیلر . بعض موقلرده احتیاطی حرکت
ایتدم ایسه بوحرکتلرم عقل و رویت نتیجه سی ایدی . قرآن
کریمده بوکا مساعده واردر .

جامع اوراده دنیا ده کچیریلن عمردن دفعات ایله دها
اوزون بر زمان قالدقن صوکره طاغیلرلر .

**

Guyau ، « بر فیلسوفک شعرلری » فی 1880 سنه سی
نهایتده نشر ایتدی . اوزمان یکریمی دورت یاشنده ایدی .
بو شعرلر از جمله ، ایتالیا ده Nice و Menton ده یازیلشدی .
شعر و وزن حفته Guyau ناک فکرلرینه کلنجه [کندیسی
ده کوزل صونه لرک مؤلفی اولان] Taine ک Guyau به
کوندرمش اولدیغی مکتوبلردن 25 تشرین اول 1880 تاریخلی
اولانده درمیان ایتدیکی مطالعه به طالع اولاق علاقه او یاندریچی در .
« بر فیلسوفک شعرلری » ناک مؤلفی تبریکدن صوکره Taine
علاوه ایدیوردی : وزن خصوصده بم حسم سز ککک عینیدر .
کنه اشیا حفته ده تماماً سزک فکر کزدیم ، و فلسفی منظومه لرک
اک جاناییسی ، اک صمیمیسی اولان Aurora Leigh ی
سودیکیزی کوردیکدن چوق ممنوم .

Guyau ، H.Spencer به شو سطرلری یازیوردی :
فرانسز دلیلله انسیم ناقص اولدیغندن ، اثرکزی . . نظمی منظره لری
آلنده تقدیردن عاجزم ؛ فقط اخلاق و فلسفی منظره لری آلنده
تقدیرده دها زیاده قادرم . . بویکی منظره آلنده فکرلرک کزک
وحسیاتک کزک افاده سنده سزکله برابریم و بو افاده به حیرانم .
نوطه ایتش اولمادن بختیار اولدیغیم دیگر شیلر آره سنده ، حرب
حفته کی حسیاتک کزک قوتلی افاده سنی [ملتر آراسنده] حربک
انقطاعی کورمک آرزوکزی ذکر ایده یلیم [1] .

شعر خصوصنده تقدیر صلاحیتنه اعلا درجه ده مالک اولان
Renouvier شیوه لسانک صمیمیتنه وته کنیک هنریتلره حیران
اولدیغی Guyau به یازیورم شوسطرلری علاوه ایدیوردی :

[1] 19 مایس 1880 تاریخلی مکتوب .